

Veiledning om hold av finkefugler

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Denne brosjyren er utarbeidet av Mattilsynet i samarbeid med Norske Tropefuglforeningers Landsforbund og Dyrevernulliansen.

www.mattilsynet.no

Norske Tropefuglforeningers Landsforbund: www.norsktropefuglmarked.no
Dyrevernulliansen: www.dyrevernulliansen.org e-post: post@dyrevernulliansen.org

Til dyreeiere og de som tenker på å bli det

Å holde kjæledyr medfører et stort ansvar. Et dyr er ikke en "bruk og kast" vare, men et levende, følende individ som må behandles med omsorg og respekt for sin egenart. Som dyreeier må du spørre: hva kan jeg gjøre for at dyret får et godt liv, sett med dyrets øyne? Tenk nøye gjennom om et kjæledyr passer inn i ditt daglige liv. Hvis du velger å bli dyreeier har du ansvar for:

...å skaffe deg kunnskap om dyrets behov

Kjæledyr har behov for aktivisering og et levested som er tilpasset arten. Dyreartens levested i naturen gir en pekepinn om hvilke behov kjæledyret ditt har, for eksempel å være sammen med andre dyr av samme art, ha mulighet for å gjemme seg på et trygt sted eller å utforske nye miljøer. Hvis dyret ikke får oppfylt sine naturlige behov vil det føre til dårlig velferd. Dyr som kjeder seg, er ensomme, utrygge eller frustrert på annen måte kan utvikle atferdsforstyrrelser som overdreven aggresjon, urolighet eller slikking/plukking av pels/fjær. Sett deg grundig inn i hvilke behov kjæledyret ditt har ved å lese litteratur om arten.

...å aktivt forebygge sykdom, skade og smerte hos dyret

Som eier har man ansvar for å forebygge sykdom, hindre spredning av eventuell smitte, og begrense dyrets lidelse hvis det blir sykt eller skadet. Dette innebærer å vurdere om veterinær bør konsulteres. Noen ganger kan det forsvarlige være å avlive et lidende dyr fremfor å utsette det for langvarig smertefull behandling. Dette kan veterinæren hjelpe deg å vurdere. Avlivning av kjæledyr skal bare utføres av veterinær eller andre personer som vet hvordan dyret skal avlives momentant, uten å utsettes for lidelse.

Andre ting å tenke over:

Barn og dyr – Ikke alle dyr egner seg for barnefamilier. Barn må lære at dyr skal behandles forsiktig, og at dyr ikke er leker.

Godt naboskap – Kjæledyr kan oppfattes sjenerende av naboer, men et velfungerende dyrehold medfører sjelden alvorlige konflikter. Vis hensyn.

Ansvarlig avl – Bare friske, velfungerende dyr bør brukes i avl. Ukritisk avl kan føre til genetiske defekter som igjen kan føre til lidelse for dyrene. Velg alltid et friskt og velfungerende dyr som kjæledyr og forebygg uønsket formering. Husk at du som dyreeier har ansvar for at dyrets eventuelle unger får gode hjem.

Hilsen Mattilsynet

Finkefuglene trives vanligvis svært godt i fangenskap hvis de holdes under egnede forhold. De fleste arter bør holdes parvis, i små flokker, eller for eksempel i fuglesamlinger hvor par av forskjellige arter holdes sammen i et større voliére.

Viktig å vite om små spissnebb eller finkefugler

Denne brosjyren omhandler hobbyfugler av diverse arter som samlet går under betegnelsen "små spissnebb". Den spenner fra finkefugler, som for eksempel vevere, kardinaler, sissikarter og kanari, til de forskjellige, mindre praktfinkene. De vanligste artene i handelen, som kanarifugler, sebrafinker, måkefinker og risfugler regnes som rene domestiserte arter og finnes i en rekke varianter. De australske praktfinkene har også vært holdt i fangenskap i mange generasjoner. Kanarifugler har vært holdt som burfugl siden 1400-tallet og det finnes i dag en rekke forskjellige varianter.

Finkefuglene trives vanligvis svært godt i fangenskap hvis de holdes under egnede forhold. De fleste arter bør holdes parvis, i små flokker, eller for eksempel i fuglesamlinger hvor par av forskjellige arter holdes sammen i et større voliére. Hvilke arter som kan holdes sammen uten å sjenere hverandre må du lese/spørre deg fram til før du går til innkjøp av flere arter.

De vanligste finke-artene kan trives i romslige bur med gode flygemuligheter, men også disse vil utfolde seg enda bedre i et voliére. Andre, mer nervøse arter, er helt avhengig av voliéreforhold for å trives. Krav til ernæring er også svært forskjellig fra art til art. Noen krever spesialfôring med insektfôr for å trives eller kunne føre opp unger, andre lever godt på vanlige frøblandinger og kræffôr-produkter som er lette å skaffe.

De fleste finkefugler har et meget behagelig og svakt støynivå. Hannene byr på enkle sangstrofer. Mange kanariraser er de rene sangmestre med et ganske stort og melodisk repertoar.

Finkefugler er svært godt egnet for aktive yrkesmennesker. De krever kun at eieren sørger for daglig stell. Deres sosiale liv er i samspillet med andre fugler, og spesielt ektefellen.

Det anbefales at du finner ut mer om den/de artene du er interessert i ved å lese bøker eller søke informasjon hos interesseklubber eller på internett.

Hva du bør tenke over – før du skaffer deg finkefugler

Finkefugler er ikke egnet som kosedyr for små barn. Fuglene selges nesten alltid som voksne. De blir derfor ikke tamme, og må få leve og utfolde seg mest mulig som fugler gjør i naturen. Eierens rolle er å sørge for daglig stell og ha gleden av å betrakte fuglene i et tilnærmet naturlig miljø. For ungdom og voksne med ekte

Det er ikke uvanlig at fuglene blir opp mot 10 år eller mer i fangenskap. Dette må tas i betraktning før man skaffer seg finkefugler.

naturinteresse er dette en veldig spennende hobby. Selvsagt kan det være små barn i familier med slike fugler, men de kan aldri overlates noe hovedansvar for fuglene eller få anledning til å "håndtere" dem.

Fuglene i ferien

Før man skaffer seg fugler må man forsikre seg om at fuglene kan få forsvarlig stell i ferier o.l. Vanligvis er buret for stort til å ta med i en fullpakket bil, så nabo-hjelp kan være en god løsning. Gi nøye instruksjoner om rutiner for stell og fôring, og oppgi også nummeret til veterinæren i tilfelle noe uforutsett skulle skje. Fuglene bør etterses med friskt vann (drikke og bademuligheter) daglig i ferien. Automatiske vanningsanlegg kan installeres i større voliéreatlegg. Er man ikke avhengig av spesialfôr som må serveres ferskt kan tilstrekkelige mengder fôr settes fram før man reiser.

Levealder

Finkefugler omsettes som voksne eller ungdyr som ikke er ferdig utfarget. Ringmerkede fugler har vanligvis fødselsåret som en del av ringkoden. Mange arter har ikke synlig kjønnsforskjell. Hannene kjennes på sangstrofene sine, ofte kombinert med rytmiske dansetrinn. Levealder kan variere noe fra art til art. Det er ikke uvanlig at fuglene blir opp mot 10 år eller mer i fangenskap. Dette må tas i betraktning før man skaffer seg finkefugler. Siden de fleste arter er typiske parfugler som ikke trives alene, må man anskaffe ny partner dersom en fugl mister partneren sin.

Kostnader ved innkjøp og hold

Finkefugler finnes i en rekke prisklasser, fra noen få hundrelapper og oppover per fuglepar. De rimeligste fuglene er ofte de som er lettest å holde for en nybegynner. Et godt bur får du fra kr 1000 og oppover. Voliérenetting koster fra kr 800 pr. rull.

Krav til miljø og nødvendig utstyr

Voliére/bur

Finker bruker naturlig mye av tiden på å fly, og den trenger derfor stor plass å oppholde seg på. Voliérer, ekstra store bur med gode flygemuligheter, er ideelt, gjerne tilknyttet en utendørs avdeling til sommerbruk. Et voliére kan plantes til

Finker bruker i naturen mye av tiden på å fly, og de trenger derfor stor plass å oppholde seg på.

med trær og busker utendørs og i et innevoliére kan du også sette inn ikke-giftige tropiske planter til en del av artene. Her kan du få mange gode tips i bøker og via fugleforeninger. Din dyrebutikk vil også kunne være behjelpelig med å bestille voliéreelementer eller netting hvis du velger å bygge selv. Velger du å kjøpe et ferdigprodusert bur, bør dette være så stort som mulig for å sikre fuglene gode flygemuligheter.

Voliéren eller buret bør plasseres på et sted som er skjermet for støy og trekk. Anbefalt temperatur i innendørs oppholdsrom varierer mellom ulike fuglearter, sjekk egnet litteratur eller spør i fuglemiljøer. Brå overganger i temperaturforhold bør unngås. Nyinnkjøpte fugler bør holdes isolert fra andre og ikke for kaldt den første tiden.

Innredning

Sand er viktig for fordøyelsen og må derfor være tilgjengelig. Vanligvis brukes sand som strø i bunne av buret. Du kan også legge inn gresstuer, flak av mose og lignende for å lage et mer naturlig miljø. Burets sittepinner bør byttes ut med naturgreiner, for eksempel fra frukttrær.

Badevann

Bading er en viktig aktivitet for disse artene, og rent badevann bør alltid være tilgjengelig. Et fuglebadekar kan henges opp i en burdør. I voliérer kan du sette inn store vannskåler eller bruke fantasien og innrede små dammer og bekkeløp. Ekstra lav vannstand er nødvendig når fuglene har unger som ikke er "stø på vingene" enda.

Rengjøring

Buret bør rengjøres ukentlig. Førkopper med bløtt fôr, vannbeholdere etc. må skiftes og vaskes daglig. Nødvendig renhold av voliérer avhenger av fugletetthet, størrelse og bunnforhold.

Fôring

Riktig og variert fôring er veldig viktig for fugler. Finkefugler er aktive hele dagen og har høy forbrenning. De småspiser jevnt og trutt og de må aldri mangle mat og vann. En god frøblanding tilpasset arten(e) bør utgjøre hovedfôret. I tillegg bør

Finkefugler er aktive hele dagen og har høy forbrenning. De småspiser jevnt og trutt og må aldri mangle mat og vann.

fuglene få tilskudd av kraftfôr, mineraler og vitaminer. Kanarifugler er spesielt matglade fugler, og for disse må mengden fett spesialfôr begrenses.

En kalkblokk eller sepiaskall (blekksprutben) og knust eggeskall er gode kalkkilder. Mange arter krever også tilskudd av insekter, spesielt i hekketiden. Det finnes en rekke gode produkter på markedet (ferdigkjøpt insektfôr, melormer, mauregg, frosne mygglarver etc.), spør din lokale dyrebutikk. Fra din vanlige husholdning bør fuglen få varierte smakebiter av brød, hardkokt egg, frukt og rå grønnsaker. Spesielt revet gulrot er populært.

Friske løvetannblader, vanngress, og ikke minst små bunter av gresstrå med frø er veldig populært. Pass på at grøntfôr som plukkes utendørs ikke er forurenset av sprøytemidler, veistøv eller lignende. Gi aldri avokado, som er giftig for fugler, eller kål, som er for sterkt for magen. Gi heller aldri fugler svært salte eller søte ting som cola, potetgull, salt mat eller lignende.

Håndtering

Finkefugler holdes vanligvis ikke som tamfugler og bør ikke håndteres med mindre det er nødvendig. I voliérer, eller hvis de skulle komme seg ut, er de lettest å fange med en myk håv.

Kanarifugler kan bli ganske tamme og vil kunne venns til å spise fra hånden. Med tålmodighet kan de fleste fugler venne seg til å ta imot små biter av frukt, grønt og eventuelt insekter gjennom sprinklene.

Forebyggende helsestell

Fuglene er meget nøye med bading og fjærstell. Mange arter er også svært sosiale og hjelper hverandre med fjærstellet, spesielt på hodet hvor det er vanskelig å komme til selv. Det er også vanlig at forskjellige arter hjelper hverandre med fjærpleie. Nye fjær vokser ut som pigger med et hylster ytterst som fuglene fjerner.

For de fleste artene er det sjelden et problem at nebb og klør blir for lange. En ørliten skjevhet i nebb eller tær kan imidlertid forårsake at disse ikke slites normalt. Noen arter har klør som vokser svært fort fra naturens side. Lange klør må klippes for ikke å gi fuglen ubehag og unngå at den henger seg fast. Ta et fast grep om fuglen, hold den i godt lys slik at du unngår å klippe i blodårene, og bruk en negleklipper. Søk råd hvis du føler deg usikker.

Den beste medisin er å forebygge sykdom og skade ved riktig ernæring og omtanke for å unngå fysiske ulykker.

Oppdrett

Som fugleier har du ansvar for at fuglene dine kan leve et bra liv i fangenskap. For fugler som stort sett holdes parvis er det naturlig å hekke og det er en viktig del av deres naturlige livsutfoldelse, men hekking bør være nøye planlagt. Fuglene bør være av topp kvalitet, i god form og minst ett år gamle. Egglegging og oppmating av unger krever ekstra god fôring.

Under hekkingen endrer mange arter atferd og kan bli så aggressive at paret må holdes alene. Andre arter, som for eksempel sebrafinker og båndfinker, har lett for å stjele redemateriale og forstyrre mer beskjedne arter i samme voliére. Sebrafinker er flinke foreldre som tar i bruk omtrent hva som helst til rede og redemateriale. De er svært gode nybegynnerfugler. Sebrafinken er også den eneste av finkene du trenger å drive barnebegrensning på, ved å fjerne redet og redematerialer utenom planlagt hekking. Kanarifugler som skal brukes til hekking holdes oftest i en årstidssyklus hvor temperatur, daglengde og fôrtilgang endres. Har du lyst til å avle fugler bør du sette deg inn i den enkelte arts behov før du går i gang.

Helse og sykdom

En frisk fugl har klare øyne, stram, ren fjærdrakt, er i normal aktivitet og har god appetitt. Den kan ha noen hvileperioder på dagen, men våkner momentant ved forstyrrelser. Den beste medisin er å forebygge sykdom og skade ved riktig ernæring og omtanke for å unngå fysiske ulykker.

Fysiske skader på kroppen, hjernerystelser, brukne vinger og bein er lett å oppdage. Bruddskader og store sår krever veterinærhjelp. En øm, forstuet fot vil vanligvis leges på noen få dager ved at fuglen selv ikke belaster den og holder den i ro. Mindre sår kan man rense selv med et mildt sårrensemiddel og eventuelt forsegle med flytende plaster.

Løs mage, slim omkring nebb og lignende kan være tegn på en rekke sykdommer som må diagnostiseres etter prøver hos veterinær. Rent forebyggende bør fuglene gis markkur et par ganger årlig. Søk råd hos veterinær.

For en hunnfugl kan løs mage være tegn på at hun snart skal legge egg. Har hun i tillegg fyldig buk og får plutselig dårlig almenntilstand og vansker med å fly, kan dette skyldes at egget ikke kommer ut på normalt vis. Ved å undersøke fuglen forsiktig vil du kunne kjenne egget inni den oppsvulmede buken. Varme, ro

og noen dråper kroppsvarm olje i kloakkåpningen kan hjelpe. Kommer ikke egget ut og tilstanden forverres må du søke hjelp raskt, hos fugleveterinær eller erfarne oppdrettere.

De fleste sykdommer kommer "snikende". Fuglen blir kanskje noe roligere enn ellers. Kanskje taper den kroppsfylde og blir tynn slik at brystbeinet tydelig kan kjønes, eller den blir tykk, får mage, svulstformede utvekster eller lignende. Kramper, brusing med fjærene og unormalt mye soving er sikre sykdomstegn. Ofte vil ikke eieren skjønne at fuglen er syk før den er døende. Derfor er det viktig å reagere raskt og søke veterinærhjelp med en gang i stedet for å vente og se.

Førstehjelp når en fugl er syk er ro og ekstra varme. Dessuten må du nøde den til å spise, vekke den litt og tilby sukkervann, hirsekolber m.m. En syk fugl dør fort hvis den ikke får i seg tilstrekkelig næring.

Disse brosjyrene er et samarbeidsprosjekt mellom Mattilsynet og interesseorganisasjoner. Hensikten er å gi grunnleggende kunnskap og veiledning til deg som har eller tenker på å skaffe deg kjæle- eller hobbydyr. Brosjyrene kan også lastes ned i pdf-format på www.mattilsynet.no

